

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Методика викладання іноземних мов постійно розвивається та перебуває у пошуку найефективніших способів навчання. Розвиток та модернізації освіти у вищих навчальних закладах потребує проведення широкого кола наукових досліджень і розробок, пов'язаних із впровадженням у навчальний процес новітніх технологій та сучасних підходів. Випускники ВНЗ повинні володіти іноземною мовою на достатньому для особистісного та професійного спілкування рівні, а для цього треба забезпечити ефективність навчання та покращити якість отриманих знань, навичок та вмінь. Потреби держави у висококваліфікованих спеціалістах, здатних до встановлення ділових контактів та ділового співробітництва з іноземними партнерами, спеціалістах, що володіють іноземною мовою на фаховому рівні, знаходять відображення в робочих навчальних програмах ВНЗ України.

Іноземна мова сьогодні є не просто частиною культури певної нації, але це і запорука успіху, майбутньої вдалої кар'єри студентів. Досягнення високого рівня володіння іноземною мовою неможливе без фундаментальної мовної підготовки в вищій школі. У методиці навчання іноземних мов “методи навчання – це упорядковані способи діяльності викладача та студента, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховного матеріалу; метод навчання виступає інструментом діяльності викладача для виконання керівної функції – навчіння”. На практиці викладачі іноземних мов часто застосовують перевірені часом стандартні навчальні методи. Іноді процес викладання мови, як це не прикро, продовжує залишатися варіантом граматики-перекладного методу.

На сучасному етапі розвитку науки в Україні можна напевно сказати, що часи, коли достатнім доказом опанування мови було вміння перекладати з іноземної мови та, навпаки, адаптованих, неавтентичних текстів, вже минули. Сьогодні відбувається реформування навчального процесу у вишах України відповідно до загальноєвропейських вимог до якості освіти: інформатизація-глобалізація освітнього простору, інтеграція процесів у сучасній освіті, налагодження українськими ВНЗ співпраці з європейськими та східними навчальними закладами у сфері навчальної та наукової діяльності, проведення міжнародних обмінів, можливість здобуття другої вищої освіти, навчання за магістерськими програмами за кордоном тощо. За таких умов мають змінюватися й освітні технології викладання іноземних мов. Сама мовна освіта теж поступово модернізується шляхом впровадження модульно-рейтингової системи навчання іноземних мов, міждисциплінарної інтеграції, демократизації та економізації.

Отже, на сучасному етапі виділяють такі головні підходи до викладання іноземних мов у ВНЗ: а) інформаційний підхід, характерною рисою якого є точність і конкретність теоретичних знань; б) підхід-інновація забезпечує позитивну мотивацію здобуття знань з усіх предметів, активне функціонування інтелектуальних і вольових сфер, формує стійкий інтерес до предмета, сприяє розвитку творчої особистості; в) біхевіористичний підхід визначає сформованість реакцій на іншомовні стимули через знання традицій та цінностей іншої країни, вміння вільно відображати свої знання у процесі комунікації; г) когнітивний підхід передбачає використання знань людини та об'єктів навколишнього середовища для ефективнішого навчання; д) прагматичний підхід враховує той факт, що в реальній комунікації висловлювання існує тільки у прагматичному контексті; е) індивідуальний підхід передбачає добір певних індивідуальних завдань, навичок і вмінь; ж) комунікативний підхід поєднує свідомі та підсвідомі компоненти у процесі навчання іноземної мови, тобто засвоєння правил оперування іншомовними моделями відбувається одночасно з оволодінням їхньою комунікативно-мовленнєвою функцією; з) свідомо-пізнавальний підхід спрямовує діяльність студента передусім на засвоєння правил використання лексико-граматичних моделей, на основі яких відбувається свідоме конструювання висловлювань; і) тематичний підхід полягає

в уніфікації тем, наданні їм творчого характеру; к) підхід-діяльність передбачає вивчення природи значення з позицій функціонування, наголошує аналіз прагматичних і семантичних аспектів, розширює уявлення студентів про зв'язок між номінативною природою і функціональним значенням; л) інтуїтивно-свідомий підхід враховує моделі в інтенсивному режимі з подальшим усвідомленням їхнього значення та правил оперування ними.

Якісна підготовка спеціаліста неможлива без використання існуючих сучасних освітніх технологій: професійно-орієнтоване навчання іноземної мови, використання проектної роботи, застосування мультимедійних технологій, робота з навчальними комп'ютерними програмами, дистанційні технології в навчанні іноземних мов, створення презентацій у PowerPoint, використання інтернет-ресурсу, навчання іноземної мови на форумах, у блогах, платформах, через електронну пошту тощо. Зазначимо, що на цьому етапі розвитку методичної науки основними методами навчання іноземних мов вважають комунікативний та конструктивістський методи. Паралельно розрізняють традиційні (метод повної фізичної реакції, сугестивний метод, драматичний метод, мовчазний метод, груповий метод, метод активізації резервних можливостей особистості та колективу) та альтернативні (навчання з комп'ютерною підтримкою, метод сценарію, метод симуляцій, каруселі, навчання за станціями, метод групових пазлів, метод рольової гри, кейз-метод) методи навчання.

З метою підвищення мотиваційної бази студентів у процесі викладання іноземних мов бажано використовувати, відповідно до програми, різні за змістом проекти. Це можуть бути літературно-творчі, природничо-наукові; екологічні; суто мовні; культурологічні з етнографічними, політичними, мистецтвознавчими, економічними елементами; спортивні; географічні; музичні тощо. У дидактичному плані викладач має виділити, передусім, наявність значущої в дослідницькому плані проблеми, що потребує інтегрованих знань, дослідницького пошуку; практичну, теоретичну, пізнавальну значущість передбачуваних результатів; самостійну діяльність студентів; визначення кінцевих цілей спільних чи індивідуальних проектів; визначення базових знань із різних галузей, необхідних для роботи над проектом; структурування змістовної частини проекту зі зазначенням поетапних результатів; використання дослідницьких методів; результативність виконаних проектів, тобто оформленими у визначений спосіб (презентація, щоденник мандрівника тощо). Залучення методу симуляції до процесу викладання іноземних мов дає можливість студентам спробувати себе в певній ролі – президента, менеджера, викладача, керівника.

Метод з використанням рольової гри тісно пов'язаний з інтересами студентів, оскільки є засобом емоційної зацікавленості, мотивації навчальної діяльності. Рольова гра є активним способом навчання практичного володіння іноземною мовою, допомагає подолати мовні бар'єри, значно підвищує обсяг їхньої мовленнєвої практики. Рольові ігри вигідно відрізняються від інших методів навчання тим, що дають змогу студентам бути причетними до розроблення теми, яку вивчають. При цьому треба наголосити, що рольові ігри не замінюють традиційні методи навчання, а раціонально їх доповнюють. Використання рольового методу навчання позитивно впливає на процес оволодіння знаннями, оскільки підвищує інтерес до навчальних занять і взагалі до тих проблем, які розглядають у її процесі; відбувається зростання пізнавального інтересу до навчання; позитивно впливає на ставлення студентів до навчального процесу та інших форм занять; змінюється ставлення студентів до тих конкретних ситуацій, які служили предметом гри іноземною мовою, до людей, які були персонажами у грі; змінюється самооцінка студентів, вона стає більш об'єктивною, змінюються іноді й оцінки можливостей людського чинника; змінюються на краще взаємини студентів і викладачів.

Отже, впровадження сучасних підходів у процес викладання іноземних мов у ВНЗ має підвищити якість навчання іноземних мов, а також наблизити його до стандарту носія мови.

З усього вищесказаного можна зробити висновок, що для викладача сьогодні важливо постійно вдосконалювати власні знання про методи навчання іноземних мов, намагатися впроваджувати у власну викладацьку практику новітні освітні концепції та йти в ногу з часом.